

20,000 פרטי אומנות שנשדדו מבעליהם היהודים על ידי הנאצים בתקופת השואה נחשפו, תועדו וקוטלגו - כמחציתם לא הושבו לבעלים או ליורשיהם

ועידת התביעות, בסיוע מוזיאון השואה האמריקני, יצרה אפשרות חיפוש בבסיס מידע המאפשר לראשונה איתור אוצרות אומנות אלה

יו"ר ועידת התביעות: "כיום, עשרות שנים אחרי הגזל הגדול בהיסטוריה, משפחות שפריטי האמנות יקרי הערך שלהן נשדדו, יכולות לערוך חיפוש ברשימות ולאתר את אוצרותיהן האבודים"

(ירושלים, 18 באוקטובר 2010) רשומות וצילומים של יותר מ-20,000 פרטי אמנות של יהודי צרפת ובלגיה אשר נגזלו על ידי הנאצים, מצויים עכשיו בבסיסי נתונים באינטרנט המאפשרים חיפוש ואיתור. על פי התיעוד, לפחות חמישים אחוז מהפריטים עדיין לא הושבו לבעליהם.

ברשימות החדשות ניתן לבצע חיפוש לפי הפריט, שם האמן, הבעלים, והשאלה אם הפריט הושב לבעליו או לא. מוזיאונים, סוחרים אמנות ובתי מכירות פומביות נקראים לבחון את הרשימות כדי לבדוק האם קיימים בידיהם פריטים שנגזלו על ידי הנאצים. כמו כן, נעשית פנייה גם למשפחות בעלי היצירות ויורשיהם המחפשות דברי ערך משפחתיים שעקבותיהם אבדו לפני שנים רבות.

משפחות רבות יודעות או מאמינות כי היו בידי בני משפחותיהם שנרצחו בתקופת השואה פרטי אמנות, אולם לא תמיד ידוע להם שם הפריט או האמן. הרשימות החדשות יכולות לסייע להם בחיפוש הפריטים לפי שם בעליהם. יחד עם זאת, אין עדיין נוהל תביעה מרוכז לפריטים שיימצאו בבסיסי נתונים אלה. בניגוד לניסיונות הקודמים לזהות פרטי אמנות שנשדדו, אשר התמקדו באוספים מוזיאוניים או ברשימות של תביעותיהם של הקורבנות ויורשיהם, בסיס הנתונים החדש הזה בונה מחדש את הרשימות של מה נשדד ממי, כולל רשימות של רכוש שהושב, כך שניתן לייצר רשימות של פרטי אמנות שנשדדו ועדיין לא הושבו לבעליהם.

את פרויקט Cultural Plunder by the Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg: Database of Art Objects at the Jeu de Paume המצוי באתר www.errproject.org/jeudepaume, מרכזת ועידת התביעות בסיוע טכני של מוזיאון השואה האמריקני. הפרויקט חושף מה עלה בגורלם של יותר מ-20,000 פרטי אמנות שנבזזו מיותר מ-200 אוספים יהודיים פרטיים בצרפת ובלגיה בתקופת הכיבוש הגרמני בין השנים 1940 ל-1944.

הרייך השלישי היה מעורב בניסיונות שיטתיים וחסרי תקדים לבזוז את הרכוש התרבותי של יהדות אירופה באמצעות שוד, החרמה, ואילוץ למכירה של חפצי אמנות. כוח משימה מיוחד, ה-ERR (Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg), מטה "מבצע רוזנברג", בראשות אלפרד רוזנברג, אסף מאות אלפי חפצי אמנות ומיליוני ספרים וארכיונים שנגנבו מיהודים וקורבנות אחרים, בין השאר גם ממוזיאונים, ספריות ומוסדות תרבות אחרים. ה-ERR פעל בשטחים שנכבשו על ידי הנאצים, ושלוחותיו היו פרוסות מפרז מזרחה עד גורקי ברוסיה.

"כיום, עשרות שנים אחרי הגזל הגדול בהיסטוריה, משפחות שפריטי האמנות יקרי הערך שלהן נשדדו, יכולות לערוך חיפוש ברשימות ולאתר את אוצרותיהן האבודים", אומר יוליוס ברמן, יו"ר ועידת התביעות. "עכשיו המוזיאונים, סוחרים אמנות ובתי המכירות הפומביות אחראים לבדוק את הפריטים שהם מחזיקים מול רשומות אלה, על מנת לדעת אם הם מחזיקים בחפצי אמנות שנשדדו מקורבנות השואה. ארגון רשומות הפריטים ששדדו הנאצים הוא שלב חשוב בהסדרת העוול ההיסטורי הזה. עדיין לא מאוחר מדי להשיב פרטי אמנות שהיו אמורים לעבור בתוך המשפחה במקום לעטר את בתי הנאצים או להישמר באתרים שהיו שייכים לנאצים".

בפריז, תיעדו ה-ERR יותר מ-20,000 פרטי אמנות גנובים על גבי כרטיסים ורשימות מלאי. פריטים אלה טופלו ומוינו במוזיאון Jeu de Paume ולאחר מכן הועברו לגרמניה ואוסטריה. בסיס הנתונים מציג כל אחת מרשומות אלה בצורה אלקטרונית עם מספר הכרטיס המקורי, שם היצירה ותיאור מפורט שלה. לערכים רבים מצורפות תמונות של חפצי האמנות וסריקה של הכרטיס המקורי של הנאצים, עם כל הפרטים. ניתן לחפש בבסיס הנתונים לפי שם הבעלים, שם האמן, האוסף, או לערוך חיפוש משולב.

מאגר המידע משלב את רשומות ה-ERR המקוריות ממוזיאון ה-Jeu de Paume, שפוזרו לאחר המלחמה. הרישומים והנתונים ההיסטוריים נמצאו בשלושה מאגרים מרכזיים – מנהל הארכיונים והרשומות האמריקני (National Archives and Records Administration of the United States), הארכיב הארצי הגרמני (Federal Archives (Bundesarchiv) of Germany), וארכיוני המשרד לענייני חוץ ואירופה (MAEE) בצרפת.

באתר האינטרנט ניתן למצוא תמונות של עובדי ה-ERR מטפלים ברכוש התרבותי שנגנב ממשפחות יהודיות, ומסדרים אותו.

ועידת התביעות מייצגת את יהדות העולם במו"מ על פיצויים והשבת רכוש לקורבנות רדיפות הנאצים ויורשיהם. הוועידה מנהלת קרנות פיצויים, משיבה רכוש יהודי ללא דורש, מקצה כספים למוסדות המעניקים שירותי רווחה סוציאליים לניצולי שואה, ומנציחה את זכר השואה ולקחייה. לפרטים נוספים, בקרו באתר הוועידה, www.claimscon.org. ועידת התביעות עובדת בשיתוף פעולה עם הארגון היהודי העולמי להשבת רכוש במסגרת היוזמה להשבת פריטי אמנות ורכוש תרבותי יהודיים שנגזלו על ידי הנאצים.